

panem et vinum in corpus et sanguinem suum consecravit, dixit discipulis, et cunctis sacerdotibus eorum in eo successoribus: *Hoc facite in meam commemorationem*: ergo præcepit ut similiter panem et vinum consecrarent. Sic universalis et constans traditio prædicta Domini verba intellexit et catholica Ecclesia docuit, ut ait concil. Trident., sess. 22, cap. 1.

2° *Concilio Trid.*, sess. 22, cap. 1, ubi dicitur Christum, qui corpus suum et sanguinem sub speciebus panis et vini Deo Patri obtulit, Apostolis præcepisse ut idem facerent, et canone 2 ejusdem sess. ait: « Si quis dixerit » illis verbis, *Hoc facite*, etc., Christum non instituisse » Apostolos sacerdotes, aut non ordinasse ut ipsi alique » sacerdotes offerrent corpus et sanguinem suum; anathema sit. » Ergo, juxta mentem concilii, unam speciem ab altera separare non licet.

3° *Ratione*. Eucharistia per modum convivii spiritualis, in quo est cibus et potus, instituta est: ergo. *Neque dicatur* totum sacramentum sub una specie sumi; nam essentia sacramenti, prout Christus illud instituit et fieri præcepit, non in sumptione consistit, sed in consecratione. Ergo.

Quidam arbitrati sunt præceptum istud esse tantum ecclesiasticum, et summum Pontificem ab illo dispensare posse; sed alii communissime docent illud esse divinum, propter rationes modo expositas, ac consequenter Pontificem maximum ab illo dispensare non posse, ne quidem ut viaticum moribundo ministraretur.

Petitur an valida esset consecratio si sacerdos positivam haberet intentionem alteram speciem non consecrandi. Negat card. *de Lugo*, et ratio ejus est, quia essentia sacrificii in consecratione utriusque speciei consistit et dividi non potest. Alii vero communiter affirmant, quia forma unicuique speciei applicata, facit totum morale: ergo effectus producitur.

Quidquid sit, certum est gravissime peccaturum sacerdotem qui unam speciem sine altera consecrare intendet, « quia divisio unius ejusdem mysterii sine grandi

» sacrilegio non potest provenire. » Decreti Gratiani 3^a parte, dist. 2, can. 12.

Hinc 1° sacerdos unam speciem sine altera consecrare non posset, etiam ad vitandam mortem ab alio ob hunc finem minatam, quia contra præceptum divinum directe ageret.

Hinc 2° si advertat se protulisse verba consecrationis in aquam vel alium liquorem a vino diversum, vinum aqua immixtum et mente oblatum consecret, ut fert Rubrica, ne sacramentum maneat imperfectum. De cætero videatur Rubrica Missalis, *de Defectibus*, ubi varii casus solvuntur.

Hinc 3° si, hostia consecrata, celebrans subito moriatur, vel loquelam perdat, vel in amentiam incidat, alius, si fieri potest, accersatur sacerdos, etiam non jejunos, qui Sacrificium perficiat; et si sacerdos deficiens communicare possit, fragmentum hostiæ ab illo consecratæ ei tribuatur, ut perfectius sit Sacrificium. Ita S. Ligorius, l. 6, n. 197, et plures apud ipsum.

Attamen obligatio alteram speciem consecrandi cessat: 1° si sacerdos non advertat se alium liquorem pro vino consecrasse, nisi postquam altare deseruit; 2° si vinum non habeat; 3° si illo, absque gravi scandalo, aut vitæ periculo, aut magno simili incommodo uti non possit; 4° si, post hostiam consecratam, subitum mortis periculum immineat, ab hostibus, ab incendio, a fulmine, etc., secluso tamen scandalo et fidei contemptu; 5° si, celebrante deficiente, alius non inveniatur sacerdos qui Sacrificium continuare possit, antequam moralis interruptio existat: moralis autem interruptio censetur existere si spatium duarum horarum effluerit, inquit *Collet*. Pro diversis his exceptionibus vide Rubricam de Defectu vini, n. 8, et S. Ligorium, l. 6, n. 197.

CAPUT TERTIUM.

DE FORMA EUCHARISTIÆ.

Cum in Eucharistiæ sacramento duplex sit materia, duplex similiter debet esse forma. Sed in ea determinan-

da et in genuino sensu ejus assignando quidam varie errarunt.

Bucer contendebat nulla verba esse proferenda; *Calvinus* formam apud nos usitatum magicam incantationem appellat, vultque verba institutionis per modum concionis, ad excitandam fidem, pronuntiari. *Chenitius* cum aliis *Lutheranis* dicit hæc verba esse simul concionatoria et consecratoria. *Hodierni Protestantes*, quidquid supernaturale est rejicientes, nullam vim tribuunt verbis quibus *Eucharistia* consecratur.

Græci, post verba consecrationis apud nos usitata, quamdam pronuntiant orationem qua petunt ut panis fiat corpus et vinum sanguis Domini: quidam inter theologos eorum dicunt hanc orationem ad formam essentialem pertinere, ut videre est apud *Arcudium*, l. 3, cap. 27 et seq. Ejusdem sententiæ est *P. Lebrun*, t. v, et contendit invocationem quæ apud *Latinos* verba institutionis præcedit ac in omnibus liturgiis invenitur, ad validitatem consecrationis necessariam esse.

Innocentius III, *Tractatus de Sacramentis*, l. 4, de sacro altaris mysterio, cap. 6, docet sane dici posse Christum divina virtute confecisse sacramentum, et postea expressisse formam sub qua posteri consecrarent. Alii dicunt illum quædam pronuntiasse verba nobis incognita; alii denique his dixisse, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*, una vice ad consecrandum, et altera ad porrigendum corpus et sanguinem suum.

1° Certum est verba consecrationis non esse tantum concionatoria: patet tum ex modo quo *Christus* *Eucharistiam* instituit et ex sensu *Ecclesiæ*, tum ex iis quæ in *Tractatu de Sacramentis in genere* diximus.

2° Sepositis variis opinionibus de verbis ad essentiam sacramenti requisitis, apud omnes constat valere consecrationem, dummodo verba institutionis et invocatio quæ ea apud nos antecedit et apud *Græcos* sequitur, debite pronuntietur. Nulla igitur est ratio cur ex diversis theologorum opinionibus aliquod suboriatur dubium.

3° Sive *Christus* sola benedictione, nihil dicens, conse-

craverit, sive verba nobis incognita pronuntiaverit, sive verbis, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*, usus fuerit, ad nos parvi refert: sufficit ut sciamus quam adhibere debeamus formam.

4° Communiter docetur *Christum* corpus et sanguinem suum effecisse, dicendo, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*; plurima enim citantur *Patrum* testimonia quæ alium non patiuntur sensum, v. g., *Tertull.* contra *Marcion.*, l. 4, c. 40: « Acceptum panem.... corpus illum solum fecit, *Hoc est corpus meum*, dicendo. » *S. Ambros.* vel alius auctor, de *Sacramentis*, l. 4, cap. 4, de *Eucharistia* loquens, ait: « Consecratio autem cujus verbis est, et cujus sermonibus? Domini *Jesu.* » Eteo sensu loquitur *concil. Trid.*, sess. 13, cap. 1. Hæc tamen assertio non est de fide, ut omnes fatentur.

5° Certum est preces liturgicas consecrationem antecedentes vel immediate sequentes, ut apud *Græcos*, ad essentiam sacramenti non pertinere, sed sola hæc *Christi* verba, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*; idque constat 1° ex numero præcedenti: si enim *Christus* his solis verbis consecraverit, alia non sunt adhibenda ut essentialia, nisi in *Scriptura*, vel in traditione inveniuntur præscripta: atqui talia verba non inveniuntur præscripta: ergo. 2° Vi verborum corpus *Christi* est sub specie panis et sanguis sub specie vini: duplex ergo debet esse forma sicut duplex materia: atqui preces liturgicæ utriusque materiæ sunt communes: ergo. 3° Apud *Græcos* sicut apud *Latinos* statim post verba, *Hoc est corpus meum*, *Hic est sanguis meus*, sacramentum adoratur: ergo creditur *Christum* esse præsentem ante *Spiritus sancti* invocationem. Itaque, si petatur quod panis corpus et vinum sanguis *Christi* fiant, id ita intelligendum est, scilicet, « ut fiant nobis in purgationem animæ, in remissionem peccatorum, et non fiant in iudicium et condemnationem nostram. » Sic *Papæ* eos interroganti responderunt ipsi *Græci* in concilio *Florentino*; *Labbe*, t. XIII. Unde *Latini* consuetudinem eorum non redarguerunt. Ergo.

6° Si ob aliquem defectum iteraretur consecratio, a verbis *Qui pridie quam pateretur* incipiendum esset pro pane, et a *Simili modo*, pro vino, ut habet expresse Rubrica.

7° Ad validitatem consecrationis requiritur et sufficit ut sensus verborum non mutetur substantialiter, juxta quod diximus in Tractatu *de Sacramentis in genere*. Unde 1° nulla vel dubia est consecratio si dicatur adverbialiter: *Hic est corpus meum, hic est sanguis meus*; vel: *Hoc corpus est meum, Hic sanguis est meus*; vel: *Hoc est substantia mea, Hoc est corpus Christi*; vel: *Hoc fit, hoc sit corpus meum*, etc., quia in his omnibus casibus sensus non est idem. 2° Si, e contra, dicatur: *Hic cibus, hic potus, hæc res est corpus meum; est sanguis meus; hic calix est novum Testamentum in sanguine meo; Hic est sanguis meus infiniti valoris*, etc., valeret, sed graviter illicita esset consecratio. 3° Plures et quidem graves theologi arbitrantur, pro consecratione sanguinis, præter verba, *Hic est calix sanguinis mei, sequentia novi et æterni Testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis et pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, essentialia esse; quia sola virtutem sacramenti exprimunt et pleraque ab ipso Christo prolata sunt: quamvis sententia opposita communior et probabilior videatur, certum est consecrationem sine his verbis factam habendam esse ut dubiam et sub conditione iterandam. Ita Ligorius, l. 6, n. 224.

Pronuntiatio vitiata aut imperfecta judicanda est ex iis quæ diximus in Tractatu *de Sacramentis*.

8° Curare debet celebrans ne aliquid omittat vel imperfecte pronuntiet, et tamen ab omni repetitione sedulo abstinere; quia talis sanctissimorum verborum prolatio vera est erga Christum irreverentia: stet Rubricæ sic se habenti, titulo 5, n. 2: « Si celebrans non recordetur se » dixisse ea quæ in consecratione communiter dicuntur, » non debet propterea turbari. Si tamen certo ei constet » se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate sacramenti, resumat formam. Si vero valde probabiliter » dubitat se aliquid essentialia omisisse, iteret formam, » saltem sub tacita conditione. »

CAPUT QUARTUM.

DE EUCHARISTIÆ MINISTRO.

Duplex distinguitur minister Eucharistiæ, unus confectionis et alter distributionis.

ARTICULUS PRIMUS.

DE MINISTRO CONFECTIONIS SACRAMENTI EUCHARISTIÆ.

Quidam veteres hæretici de quibus S. Irenæus, contra Hæres. cap. 13, n. 2, S. Aug., Hæresi 27, munia sacerdotalia laicis et ipsis etiam mulieribus tribuebant. Valdenses efficaciam sacramentorum ex sanctitate ministri repententes, dicebant sacerdotem, peccati mortalis reum, valide consecrare non posse, bene vero id posse laicum probatum. Lutherus variis in locis asserit quoslibet Christianos, vi Baptismatis, potestatem consecrandi habere; eam tamen, ad vitandam confusionem, exercere non posse, nisi vel legitime fuerint vocati, vel urgens necessitas ad id eos compellat, v. g., ut ait Grotius, si desit pastor et urgeat sacramenti necessitas.

PROPOSITIO.

Soli sacerdotes Eucharistiam valide consecrare possunt.

Prob. Scriptura sacra, traditione, concilio Trid. et ratione.

1° *Scriptura sacra.* Christus enim sacramentum Eucharistiæ instituens, solis Apostolis hic recumbentibus, ac proinde solis sacerdotibus eorum in eo, ut ex tota traditione constat, successoribus dixit: *Hoc facite in meam*

commemorationem : ergo soli sacerdotes hanc habent potestatem. Ergo 1°.

2° *Traditione*. S. Epiph., *Hæresi* 79, ait : « Neque diaconis ecclesiastica regula concreditum est peragere sacrificii mysteria, sed ministrare tantum dum perficiuntur. » S. Hieron., *Dial. adversus Lucif.*, 2 part., de Hilario diacono et Luciferiano dicit : « Neque Eucharistiam conficere potest, episcopos et presbyteros non habens : » *Concil. Nicæn. I*, can. 18, prohibet ne diaconi communionem presbyteris distribuant, eo quod nec canon, nec consuetudo tradidit, ut qui offerendi potestatem non habent, iis qui offerunt dent corpus Christi. » Ergo.

3° *Concilio Trid.*, sess. 22, can. 2 : « Si quis dixerit illis verbis, *Hoc facite*, etc., Christum non instituisse Apostolos sacerdotes, aut non ordinasse ut ipsi alique sacerdotes offerrent corpus et sanguinem suum; anathema sit. » Propositionem nostram strictis verbis non definit, sed eam evidenter supponit. Ergo 3°.

4° *Ratione*. Si laici radicalement habuissent potestatem consecrandi, nonne Ecclesia permisisset saltem anachoretas, vitam angelicam in desertis agentes, vel confessores fidei in carceribus detentos, ea uti potestate, ne sacramento adeo sibi necessario privarentur? atqui tamen id nunquam permisit : in primis Ecclesiæ sæculis hi sancti viri et etiam simplices fideles divinam Eucharistiam asportare et sibi administrare poterant, consecrare vero nunquam. Ergo.

Si autem fideles dicantur a B. Petro, I *Epist.* II, 9, *regale sacerdotium*, et in Apocal. I, 6, *regnum et sacerdotes Deo*, id intelligendum est lato sensu, quatenus sacrificium laudis, orationum et bonorum operum Deo offerunt. *Sacerdotium sanctum*, inquit S. Petrus, *ibid.* v. 5, *offerre spirituales hostias*.

Quidam obijciuntur canones concilii Arelatensis, anni 314, Ancyрани, ejusdem anni, etc., ex quibus inferre volunt adversarii diaconos sacram Eucharistiam confecisse. Verum 1° non de consecratione divinæ Eucharistiæ in-

telligendi sunt, sed de illius administratione aut de participatione ad illius consecrationem, quatenus diaconi episcopis et presbyteris celebrantibus assistebant; 2° ad summum probarent aliquos diaconos potestatem consecrandi ex ignorantia vel ex malitia usurpasse; sed nihil inde sequeretur.

Quæritur an plures ministri eandem hostiam et idem vinum simul consecrare possint.

R. affirmative, modo oblata sint omnibus moraliter præsentia, et omnes verba consecrationis eodem instanti pronuntiant; prolatis quippe verbis formæ, species certo sunt consecratæ : at consecratio uni potius quam aliis tribui non potest : ergo omnibus attribuenda est.

Disputatur an novi presbyteri cum episcopo in ordinatione celebrantes reipsa consecrent. Quidam negant; quia 1° materia non sufficienter est præsens; 2° formam non nisi post episcopum pronuntiant; 3° sub specie vini non communicant. Alii vero probabilius affirmant, nitunturque 1° textu Pontificalis episcopum monentis « ut bene advertat quod secretas morose dicat et aliquantulum alte, ita ut ordinati sacerdotes possint secum omnia dicere, et præsertim verba consecrationis, quæ dici debent eodem momento per ordinatos quo dicuntur per pontificem. » 2° Rubrica ejusdem Pontificalis, quæ sic se habet : « Accedunt ante altare presbyteri, qui ante communionem non dicunt confessionem, nec datur eis absolutio, quia concelebrant pontifici. » 3° In consecratione episcopi, apud Latinos, consecrandus et consecrator simul consecrant eandem hostiam et idem vinum. 4° Apud Græcos, in locis in quibus unicum est templum, presbyteri episcopum circumstantes cum illo consecrant. Ergo. *Ad rationes sententiæ oppositæ respondent* 1° materiam esse moraliter præsentem et hanc præsentiam sufficere; 2° verba formæ eodem momento, ex Pontificali, pronuntianda esse a novis presbyteris et ab episcopo, et insuper episcopum non habere intentionem consecrandi independentem a novis presbyteris, ac proinde sensum verborum ab ipso prolatorum manere suspensum donec

accedant verba aliorum concelebrantium; 3° novos presbyteros sub unica specie communicare, quia non sunt principales celebrantes, et ad perfectionem sacrificii sufficere ut principalis celebrans utramque sumat speciem. Ergo, etc.

ARTICULUS SECUNDUS.

DE MINISTRO DISTRIBUTIONIS EUCHARISTIE.

Duplex est distributionis Eucharistiæ minister, unus ordinarius et alter extraordinarius. Id intelligendum est de ministracione licita: nam, cum sacramentum istud per se subsistat, ab omni persona valide administrari posset.

PROPOSITIO PRIMA.

Soli episcopi et presbyteri sunt ministri ordinarii distributionis Eucharistiæ.

Prob. 1. Scriptura sacra. Soli episcopi et presbyteri sunt ministri confectionis Eucharistiæ, ex his verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*; at qui sacramentum istud conficiunt, eo ipso illius sunt administratores; 2° concilio Trid., sess. 13, cap. 8, ubi legitur: « Semper » in Ecclesia Dei mos fuit ut laici a sacerdotibus communionem acciperent, sacerdotes autem celebrantes seip-
» sos communicarent; » 3° auctoritate S. Thomæ, 3 part., q. 82, art. 3, et omnium theologorum.

Attamen aliqua requiritur jurisdictio in sacerdote ut Eucharistiam licite administret. Nam 1° conditio est sacramentorum ut non nisi ab habentibus jurisdictionem licite administrentur, 2° Pastorum est oves suas pascere: at inter actus pascendi gregem computanda est Eucharistiæ administratio. 3° « Religiosi qui clericis aut laicis » sacramentum Extremæ-Uctionis vel Eucharistiæ ministrare... præsumperint, excommunicationis incur-
» rant sententiam ipso facto, per Sedem Apostolicam dun-
» taxat absolvendi; » Clement. l. 5, tit. 12, cap. 1. Quare autem hæc censura, si nulla requireretur jurisdictio?

Ergo qui absque ulla jurisdictione Eucharistiam administraret, mortaliter peccaret; insuper inferior sacerdote id faciens, irregularitatem incurreret. Vide S. Ligorium, l. 6, n. 234.

Sufficientem autem habet jurisdictionem 1° qui ad celebrandum in aliqua admittitur ecclesia, nisi rector ecclesiæ positive et rationabili de causa contradicat; 2° qui Missam celebrat in oratorio privato, ubi, ex concessione speciali, Eucharistia asservatur et fidelibus petentibus distribui solet; seclusa vero speciali concessione, consecrare non posset in sacello privato, ut communionem petenti ministraret: licentia quippe celebrandi Missam in hujusmodi oratoriis non importat facultatem Eucharistiam asservandi, nec sacramentum aliquod ibi administrandi; 3° regulares, privilegiis Julii II, Pauli III et Pauli IV, bulla Clementina modo citata posterioribus, facultatem obtinuerunt ut « omni tempore, præterquam » in die Resurrectionis Dominicæ, sacramentum Eucharistiæ.... quibusvis personis licite ministrare possint. »

Notandum ab hujusmodi concessionibus et privilegiis semper excipi 1° viaticum quod, absque licentia parochi vel episcopi, aut vicarii generalis, administrari non potest: attamen in casu summæ necessitatis hæc licentia præsumi potest; 2° primam communionem, et multis in locis secundam, imo quandoque tertiam communionem puerorum, quos sub hoc respectu proprio parochi specialiter subijci laudabilis consuetudo innuit.

PROPOSITIO SECUNDA.

Diaconi sunt ministri extraordinarii distributionis Eucharistiæ.

Prob. ex traditione. S. Just., Apol. I, n. 65, de Eucharistia agens, dicit: « Qui apud nos dicuntur diaconi, panem, et vinum, et aquam in quibus gratiæ actæ sunt, » unicuique præsentium participanda distribuunt, et ad » absentes perferunt. » Concil. Nicæn. I, can. 14: « Quod

» si non fuerit in præsentia vel episcopus vel presbyter, » tunc ipsi (diaconi) proferant et edant. » Concil. Aquisgran. anno 816 celebratum, cap. 7; *Labbe, t. 7* : « Sicut » in sacerdote consecratio, ita in ministro dispensatio » est : ille oblata sanctificat, is sanctificata dispensat. » Multa alia citari possent testimonia. Ergo.

Diximus eos esse ministros extraordinarios; qui enim ministrare non debent nisi defectu episcopi et presbyteri, et ex commissione, sunt ministri extraordinarii : atqui tales erant diaconi respectu sacramenti Eucharistiæ, ut patet ex concilio Nicæno modo citato, ex concilio Carthaginens. IV, can. 38, sic se habente : « Diaconus, præ- » sente presbytero, Eucharistiam corporis Christi populo, » si necessitas cogat, jussus eroget. » Ergo.

Usus in primis sæculis invaluerat ut diaconi universe ministrarent Eucharistiam, ex commissione generali episcopi. Nunc eam ministrare non possunt nisi specialem habeant delegationem, saltem parochi. In nostra diocesi requiritur delegatio episcopi aut vicarii ejus generalis, qui de sufficientia causæ allegatæ judicat.

Plures apud S. Ligorium, l. 6, n. 237, dicunt communem esse sententiam quod, in extrema necessitate, diaconus adhuc posset et teneretur viaticum sine commissione moribundo administrare, et superpelliceo cum stola transversa indui deberet. Tale factum apud nos est omnino inauditum.

Nullus clericus diacono inferior fuit in Ecclesia minister etiam extraordinarius dispensationis Eucharistiæ : attamen olim quandoque sanctissimum illud sacramentum committebatur minoribus clericis vel etiam laicis qui illud ad alios deferrent, ut patet exemplo S. Tharsicii, acolythi et martyris, qui, sacramenta Domini deferens, a paganis mactatus est fustibus, ut legitur in Martyrologio, et pueri qui, a sacerdote infirmo missus, *Eucharistiam propria manu Serapionis ori admovit*. Theodoretus Hist. l. 6, c. 44.

Hæc autem consuetudo a multis sæculis inolevit, et nullus, sive clericus inferior, sive laicus, sacram Euch a-

ristiam, sicut olim, accipere, deferre, in domo sua habere, sibi vel aliis ministrare posset sine expressa Summi Pontificis dispensatione. Ita communiter theologi cum S. Th. contra plures qui tenent veterem consuetudinem non esse abrogatam pro casu extremæ necessitatis, præsertim si licentia episcopi accedat, v. g., tempore pestis. Vide S. Ligorium, l. 6, n. 237, *Quæritur* 2 et 3.

Quæritur an, urgente necessitate, aliquis sanctam Eucharistiam sibi administrare possit.

R. 1º. Habita sacerdotis copia, nullus, ne sacerdos quidem, extra Missam, communionem sibi licite ministrare potest, quia contra generalem Ecclesiæ disciplinam sine causa sufficienti ageret. *Sic generaliter theologi.*

R. 2º. Supposito quod sacerdos, in gravissimo mortis periculo constitutus, cui alius præsto non est sacerdos, divinam Eucharistiam e sacrario, vel de manu diaconi sacram pyxidem deferentis, sumere possit, se ita communicare potest et tenetur. Sic Durandus, *Suarez, Habert, Collet* aliique communiter theologi qui, ultra progredientes, dicunt sacerdotem, alterius sacerdotis adjutorio privatum, sola devotionis causa, v. g., in solemnibus festo et secluso scandalo, seipsum communicare posse; quia nulla est irreverentia erga sacramentum nec aliqua Ecclesiæ prohibitio.

R. 3º. Quod de sacerdote dicitur, multi ad diaconum ministerio sacerdotis destitutum extendendum esse volunt; quia, ex concilio Nicæno I, can. 14, diaconus, in absentia episcopi et sacerdotis, Eucharistiam olim ministrare poterat : id autem pro casu necessitatis nulla lege prohibetur. Porro si aliis sacramentum istud ministrare possit, cur non sibi in pari necessitate constituto? Ergo. Sic *Suarez, Vasquez, Quarti, Collet, Biluart, S. Ligorius*, etc.

R. 4º. Quoad clericos diacono inferiores et laicos, communis sententia est eos non magis sibi quam aliis Eucharistiam ministrare posse, ut jam diximus, et hæc opinio sola nobis videtur tenenda.

Notanda circa tempus, locum et modum sacram Eucharistiam administrandi, asservandiet ad absentes deferendi.

1° *Tempus communionis.* 1° Est decretum S. Cong. Rituum diei 10 feb. 1622, quod prohibet ne sacra communio distribuatur fidelibus feria sexta in Parasceve: datur tantum ægrotis periclitantibus. Bened. XIV, de Missæ sacrif., l. 3, cap. 18, n. 14, docet nullis, Sabbato sancto, nisi infirmis, ministrandam esse Eucharistiam, et ideirco in sola Missa, quam celebrare licet hac die, quæ est Missa noctis Paschæ anticipata, non cantari antiphonam quæ appellatur communio, quia communio non est distribuenda. Ex decisionibus S. Cong. Rit. diei 22 martii 1806 et 23 sept. 1837 (*Gardell.* t. v, p. 184, et t. viii, p. 292 et 295), dari potest si adsit consuetudo. Cæteris diebus eam dispensare licet. 2° Qualibet hora diei, per se loquendo, communio distribui potest, inquit S. Ligorius cum multis aliis, quia hac de re nulla existit prohibitio. Attamen, ex hodierna disciplina, consuetudine firmata, dari non debet nocte, nec sub vesperis; sed licite datur valde mane, quando Missa celebratur, et etiam post meridiem. 3° Dari non deberet in Missa Nativitatis Domini quæ dicitur de *Media Nocte*, ut definiit sacra Cong. Rit. per decretum supra citatum et per alia plura decreta, ut docent expresse Bened. XIV, de Missæ sacrificio, l. 3, cap. 18; *Ferraris*, v° *Euch.*, n. 29; S. Ligorius, l. 6, n. 252, etc. Quidam, attestante *Ferraris*, ibid., a sacra Cong. petierunt ut « liceat in nocte Nativitatis Domini, » post cantatam primam Missam, alias duas immediate » celebrare et communicare fideles. Sacra Cong. respondit nullo modo licere, sed omnino prohiberi. » Contrarius usus apud nos ubique viget, bonis fidelibus valde placet et supprimi non posset absque gravi pietatis detrimento. 4° Convenit ut communio intra Missam, statim post communionem sacerdotis, fidelibus distribuatur: talis fuit usus per duodecim priora sæcula. Id supponit concil. Trid., sess. 22, cap. 6, dicens: « Optaret quidem sacrosancta synodus ut in singulis

» Missis fideles adstantes, non solum spirituali affectu » sed sacramentali etiam Eucharistiæ perceptione communicarent. » Rituale Romanum ait: Communio autem populi intra Missam statim post communionem » sacerdotis celebrantis fieri debet, nisi quandoque ex » rationabili causa post Missam sit facienda. » Regula igitur est ut communio fidelibus statim post sanguinis pretiosi sumptionem distribuatur; sed rationabilis causa, puta multitudo communicantium, nimia ecclesiæ angustia, a servanda hac regula excusat. Ita Bened. XIV, de sacrif. Mis., l. 3, cap. 18, n. 9, et Const. 64, *Certiores effecti*, n. 4 et 5. 5° Idem pontifex docebat, ibid., sacram communionem in Missis defunctorum cum paramentis nigris administrari posse, atque sententiam oppositam nullo modo admittendam esse. S. Rit. Cong. pluries hanc sacræ communionis distributionem omnino prohibuit fieri cum paramentis nigris; verum die 2 septembris 1741, statuit eam dandam esse ex particulis in ipsomet sacrificio consecratis, non vero ex particulis reservatis. Non percipimus cur Bened. XIV, cujus opus citatum typis mandatum est, anno 1748, de respons. S. Cong., diei 2 sept. 1741, non loquatur. Ead. Cong. de novo consulta per decisionem diei 12 aprilis 1823, respondit: *Dilata* (*Gardellini*, t. vii, p. 135 et 140). Hac de re adhuc interrogata, varia referens decreta 22 januarii 1701, 22 nov. 1710, 25 septemb. 1741, declarat, die 23 maii 1835, ea omnino esse servanda (*Gardell.*, t. viii, p. 221). 6° Extra Missam defunctorum, communio nunquam in paramentis nigris danda est: hinc, juxta *Merati* et S. Ligorium, sacerdos in nigris celebraturus, communionem immediate ante Missam dare non debet, nec dare posset immediate post Missam, nisi prius exuerit vestes nigras et stolam coloris requisiti acceperit.

2° *Locus communionis.* 1° Sacra communio dari potest in cunctis ecclesiis parochialibus; 2° in aliis ecclesiis vel oratoriis publicis in quibus asservatur Eucharistia, vel etiam non asservatur, si Missa ibi celebretur, v. g., in capellis seminariorum, xenodochiorum, monialium.

3° In privatis autem oratoriis dari non potest, etiam ex particulis in Missa consecratis, sine expressa Ordinarii licentia : ita Benedict. XIV, de Missæ sacrificio, l. 3, cap. 18, n. 14, ac Epist. encycl. ad episcopos Poloniae, diei 2 junii 1751, § 23, et statuta diocesis Cenomanensis, anni 1831.

3° *Modus dandi communionem.* 1° Intra Missam, dicto *Confiteor* a ministro, sacerdos extrahit pyxidem e tabernaculo, si formulas distribuendas in ea Missa non consecraverit, et, post genuflexionem, vertit se ad communicaturos, dicit *Misereatur* et *Indulgentiam* in plurali numero, etiamsi unica esset persona; sequitur ea quæ præscripta sunt in Missali ac in Rituali; omnibus communicatis, revertitur ad altare nihil dicens, nec dat benedictionem, etiam in Missa defunctorum, ut asserit *Merati*, part. 2, tit. 10, n. 31. 2° Si communicatio immediate ante vel post Missam petatur et justa ratio suadeat eam dandam esse, idem observatur ritus, excepto quod semper detur benedictio et dicatur antiphona *O sacrum convivium*, cum versiculo et oratione, quæ tamen non sunt de præcepto, sed de rubrica directoria. 3° Ubi communicatio non immediate ante vel post Missam distribuenda est, duæ accendendæ sunt candelæ, juxta *Merati*; sacerdos, lotis manibus, superpelliceo et stola coloris officio illius diei vel sanctissimo Sacramento convenientis indutus, dicto *Confiteor*, eam dat ut supra, et ad altare rediens, dicit antiphonam *O sacrum convivium*, versiculum et orationem ut in Rituali, et interea sacram pyxidem cooperit, in tabernaculo recondit, digitos abluit in vasculo super altare posito, et manu dextra signum crucis faciens, dat benedictionem, quam cum pyxide nunquam dare debet, nisi super infirmos, ut dicemus infra. 4° Si minister non adesset, unus e communicaturis vel ipse sacerdos diceret *Confiteor* et responderet *Amen*, ubi dicendum est : mulier autem hæc dicere non debet, nisi sit monialis inter claustrum. 5° In communiione monialium habentium fenestellam ex parte evangelii, sacerdos descendere debet et reverti per gradus anteriores altaris, non vero per la-

terales; sic S. Cong. Rit. diei 25 septembris 1736, et *Ferraris*, v° *Benedictio*, art. 5, n. 38. Sic descendendum et ascendendum est cum sacra pyxide quacumque ex parte sita sit mensa communionis : sic *Romsée*. 6° Sacerdos qui pollice et indice vel illorum usu privaretur, sacram communionem distribuere non posset; quia etsi tota manus sit consecrata, pollex tamen et index ad hoc ministerium, ex ritu Ecclesiæ, deputantur. Unde dispensatione summi Pontificis ipsi opus esset, similiter et ut manu sinistra uteretur. Probabile tamen videtur S. Ligorio, l. 6, n. 244, et l. 7, n. 408, eum sacram Eucharistiam in casu extremæ vel gravissimæ necessitatis, absque dispensatione, administrare posse : in eo casu iudicio episcopi standum esset. 7° Manu semper danda est communicatio, et nunquam mediante instrumento, ne pestis quidem alteriusve contagionis causa, quidquid nonnulli in contrarium dicant; neque probare auderemus sententiam eorum qui permittunt ut ægroto hostiam trajicere non valenti, præbeatur particula hostiæ in cochleari cum vino imposita : talis quippe praxis consuetudini Ecclesiæ opposita est et apud nos prorsus inaudita. 8° Sacerdos podagra laborans deferri potest ad altare, ut ibi sacram Eucharistiam administret, modo in reliquis Ecclesiæ ritum servare possit, et aliunde non prohibeatur. Ita S. Ligorius cum aliis, l. 6, n. 244.

4° *Modus sacram Eucharistiam asservandi.* 1° In primis sæculis sanctissima Eucharistia in nulla servabatur ecclesia, propter infidelium persecutiones; sed permittebatur Christianis particulas sacras ad proprias domos deferre, ibi reverenter asservare et singulis diebus, prout moris tunc erat, se illis reficere : sed tepescente pristina fidelium pietate, sanctissimum hoc Sacramentum cum debita reverentia non fuit susceptum nec asservatum. In sexto sæculo, concil. Cæsaraugustanum II prohibuit, sub anathematis pœna, ne quis Eucharistiam in Ecclesia acceptam reservaret. Vetus disciplina circa hoc punctum jam cessaverat, et penitus fuit abrogata. 2° Statutum fuit ut sacra Eucharistia in cunctis ecclesiis sub fidei custo-

dia, clavibus adhibitis, servaretur, ne quis manum temerariam ad illam extendere posset. 3° Nunc in qualibet ecclesia parochiali servanda est, ut opportune petentibus semper dari possit; servatur etiam in ecclesiis conventualibus Regularium, imo, ex usu apud nos recepto, in omnibus capellis religiosarum communitatum. Sed in oratoriis privatis assidue retineri non potest, sine speciali concessione Ordinarii, juxta consuetudinem huc usque in Gallia servatam, et summi Pontificis, ex pluribus sacrarum Congregationum Episc. et Concil. decisionibus, apud *Ferraris*, v^o *Euch.*, art. 1, n. 46 relatis. Videatur t. IV, Tract. *de Legib.*, cap. 2, art. 5. 4° Nullibi conservanda est sine lumine perpetuo ardente. « Si ob graviter culpabilem negligentiam parochi velejus cui cura ista commissa est, integro die vel aliquot integris noctibus lumen non ardeat ante venerabile Sacramentum, peccare eum mortaliter; secus, si per horam tantum, » docent plures apud S. Ligorium, l. 6, n. 248, qui et ipse hanc decisionem approbare videtur. Omnes fatentur hanc legem per se sub peccato mortali obligare. Si Ecclesia vel societas sanctissimum Sacramentum habere cupiens, nimis sit pauper, S. Congregationes Episcoporum et Concilii volunt ut *instituantur quæstor vel eleemosynarum collector*, ut necessariis provideatur expensis (*Ferraris*, v^o *Euch.*, art. 1, n. 45). Quod si lampas continuo ardere non possit, sanctissimum non asservetur Sacramentum, aut recurratur ad episcopum qui dispensationem pro ecclesia parochiali nimis paupere concedere posse nobis videtur ad tempus, sed pro ecclesia parochiali tantum. 5° Sacra species renovandæ sunt *singulis octo diebus aut saltem quindecim*, inquit Bened. XIV, de Missæ sacrif., App. 3, § 6, n. 4; *sanctissimæ Eucharistiæ particulas frequenter renovabit (parochus). Hostiæ vero seu particulae sint recentes*, ait Rituale Romanum. Frequentius renovandæ essent si propter humiditatem præmatura timeretur corruptio, et cavendum ne particulae consecratae in pyxide remaneant, aut magna formula in ostensorio ad expositionem collocata ultra mensem existat. 6° Caute

invigilandum est, absque ridiculis tamen sollicitudinibus, ut contingit scrupulosis, ne fragmenta hostiarum quantumvis parva pereant, vel irreverenter tractentur: sciendæ igitur et observandæ sunt regulæ hac de re statuta. 7° Tabernaculum in quo asservandum est sanctissimum Sacramentum, in majori altari singularum ecclesiarum collocari debet, exceptis cathedralibus, propter functiones pontificales quæ fiunt versis renibus ad altare: sic definiit S. Congr. Episc. die 10 feb. 1579 et 29 nov. 1590. Exterius deaurari debet ex toto vel ex parte, et interius aliquo panno serico decenter esse contactum (*Cong. Concil.*, apud *Cavalieri*, t. III, cap. 6, decreto x). 8° Sanctissima Eucharistia in uno tantum altari ab episcopo designando asservanda est: sic respondit S. Rit. Cong. die 21 julii 1696 (*Gardel*, t. III, p. 242): ejus decretum non ubique strictissime servatur. 9° Venerandum Eucharistiæ sacramentum, in singulis ecclesiis ubi asservatur, publice exponi potest in festo *Corporis Christi* et per octavam: in aliis temporibus nullibi publice exponendum est sine licentia episcopi diocesanis; et ubi exponitur, semper aliqui saltem ante illud orare debent, clerici vel fideles. 10° Bened. XIV, Inst. 30, n. 17; *Cavalieri*, t. IV, p. 63, statuunt vel docent coram sanctissimo Sacramento publice exposito saltem duodecim jugiter ardentia existere debere lumina. Item apud *Gardel*: Instruct. Clem. IX, p. 37. Attamen S. Cong. Rit. definiit, die 15 martii anni 1698, *ad minus sex candelas accensas esse retinendas*, et hic numerus in statutis nostris diocesanis anni 1831 strictè exigitur.

5° *Modus sacram Eucharistiam ad absentes deferendi.*

1° Non deferenda est sine indumentis congruentibus, scilicet veste talari, superpelliceo et stola coloris sanctissimo Sacramento convenientis, ac præcedente saltem uno lumine et omnibus caput discoopertum habentibus. Attamen in locis hæreticis, licet eam in parva pyxide inclusam vel in corporali involutam cum vestibus consuetis et sine lumine deferre; item ubi, propter infideles vel incredulos, timetur persecutio vel scandalum.

Quidam arbitrantur id pariter licitum esse propter tempestatem aut itineris longitudinem. 2° Communius docent auctores sacram Eucharistiam sine lumine deferre aut administrare, aut *Confiteor* omittere, peccatum esse veniale; ministrare autem sine stola et superpelliceo esse mortale. 3° An in necessitate viaticum sine vestibus et lumine ministrare liceat, inter se disputant theologi: plurimi negant, dicentes reverentiam tanto sacramento debitam potius servandam quam infirmum communicare; alii communius affirmant, quia præsuntur Ecclesiam quæ vestes et lumen in honorem sanctissimi Sacramenti præscripsit, in tali casu obligare noluisse. 4° Sacerdos sacram Eucharistiam cum vestibus sacris deferens, valde festinare debet si periculum immineat, non vero per viam publicam currere propter reverentiam Sacramento debitam: quidam tamen a S. Ligorio citati, l. 6, n. 242, et approbati, habent ut probabile quod in necessitate sine irreverentia currere liceret. 5° Sacra Eucharistia nunquam deferenda est nocte, nisi urgeat necessitas et probabile non existat profanationis periculum; quo in casu non neganda est infirmo periclitanti. 6° Nullus devotionis causa Eucharistiam secum deferre vel apud se habere potest: solus Pontifex Maximus habet privilegium ut ante se deferatur. 7° Eam olim præsentare licebat in criminis dubii purgationem sicut nunc juramentum in nonnullis casibus defertur: at, juxta disciplinam actualem, id vetatur. Bened. XIV, de Missæ sacrif., l. 3, cap. 20, n. 2 et 3.

CAPUT QUINTUM.

DE SACRÆ EUCHARISTIÆ SUBJECTO.

Duplex hic exurgit quæstio: 1° quinam ad sacram Eucharistiam admitti possint, et 2° quas dispositiones habere debeant,

ARTICULUS PRIMUS.

DE IIS QUI AD SACRAM EUCHARISTIAM ADMITTI POSSUNT.

Certum est 1° quoscumque infideles, id est non valide baptizatos, ad divinum illud sacramentum admitti non posse, quia Baptismus est janua aliorum sacramentorum.

Certum est 2° hæreticos, schismaticos, apostatas et incredulos ad idem sanctissimum sacramentum non admittendos esse. Ratio patet, et talis semper fuit praxis Ecclesiæ: « Hoc alimentum apud nos vocatur Eucharistia, cujus nemini alii licet esse participi nisi qui » credat vera esse quæ docemus. » S. Just., Apolog. 1, n. 66.

Quædam nobis dicenda sunt 1° de infantibus et pueris: 2° de amentibus; 3° de surdis-mutis; 4° de peccatoribus, reis et capite damnatis.

1° De infantibus et pueris.

1. Infantes baptizati et usum rationis nondum adepti Eucharistiam sumentes, gratiæ augmentum suscipiunt, quia status gratiæ sufficit ad fructum hujus sacramenti percipiendum.

2° Olim apud Latinos mos erat dare infantibus baptizatis et confirmatis sacram Eucharistiam, ut omnes factentur. S. Cypr., l. de Lapsis, refert, seipso teste, puellam lactentem, in cujus ore immisum fuerat vinum idolis consecratum, postea, sacra vini specie accepta, nunc ploratu concuti, nunc mentis æstu cœpisse luetuabundam jactari, donec totum evomisset: *In corpore atque ore violato Eucharistia permanere non potuit.* Hæc disciplina, cujus S. Aug., S. Greg. Magnus mentionem faciunt, diu perseveravit: sed tempore S. Th. anno 1274 defuncti, penitus desierat; sanctus Doctor enim ait, 3 part., q. 80, art. 9 ad 3um, sacra mysteria pueris recenter natis danda non esse, *quamvis quidam Græci contrarium faciunt.* Merito usus ille pristinus fuit abrogatus; 1° quia Eucharistia non nisi sub specie vini dari